

cu (Buzău), Pavel Grec (Arad), Iosif Costinaș și Claudiu Iordache (Timiș), Constantin Soței (Gorj), Gyöngyösi Gábor (Satu Mare), Ion Cîrnu (Suceava), Stanca Ponta (Bihor). De altfel, formațiile teatrale joacă anual aproximativ 50 de piese aparținând autorilor neprofesioniști. Preocuparea pentru descoperirea și stimularea acestor talente va fi continuată și amplificată pe viitor, astfel încît cele mai valoroase dintre scrierile lor să-și găsească locul în repertoriu, alături de lucrările dramaturgilor profesioniști.

— Cum apreciați semnificația acestor tipărituri ?

— Inspirate din problematica majoră a actualității construcției socialiste româ-

nești, din istoria patriei, din tradițiile noastre progresiste, scrise în modalități stilistice variate, lucrările respective tind să ofere artiștilor amatori posibilitatea de a formula propuneri de spectacol capabile să răspundă unor cerințe cultural-educative diferențiate. Avem în vedere dezvoltarea în mișcarea artistică de mase a mai multor genuri de spectacole de evocare istorică, aniversare, închinată momentelor importante din viața politică, economică, socială și culturală a țării, precum și dezbaterii numeroaselor aspecte ale muncii și existenței diverselor categorii ale populației, toate puse într-o relație mai echitabilă cu exigențele de ordin estetic, mereu în creștere, ale maselor.

Stan VLAD

ARHIVELE TEATRULUI ROMÂNESC

Vlaicu-Vodă, 80

Mai mult atrași de renumele monden al autorului, publicul de teatru al Capitalei și cronicarii ostenesc, prin gerul lui februarie 1902, la premiera încă unei drame istorice. La cumpăna dintre veacuri, însăilări patriotarde în nota romantismului desuet sufocau prima scenă a țării, adîncind criza de repertoriu. Alecsandri murise; Caragiale și Hasdeu nu mai scriau teatru.

Împătimitii teatrului au avut însă revelația capodoperei. De la *Despot-Vodă*, în drama istorică nu mai răsunase pe scena Teatrului Național „limba veche și-nțeleaptă”. Eternul adversar al scriitorului în materie de reforme scenice, Pompiliu Eliade, exclamă „Davila a salvat patriotismul în teatru, pentru că a știut să semene piesa cu înalte considerații sociale și filosofice”. Davila însuși va explica, modest, împrejurările care au inspirat actul său creator: „Am căutat în cronici și în documente materialul de eroi și de fapte de care aveam nevoie pentru o piesă, și l-am găsit în epoca lui Alexandru Voevod, învingătorul lui Carol Robert...”

Contemporanii au intuit valoarea piesei, în contextul dramaturgiei vremii. Emil D. Fagure, cronicarul *Adeverului*, scria, entuziasmat, după premieră: „Ea (piesa) nu e un panegiric al acestui domn al Munteniei, nici nu se abuzează în ea de scenă pentru a se aprinde rachete patriotice de o sinceritate dubioasă. Faptul acesta dă o adevărată însemnătate din punct de vedere național acestei lucrări de literatură dramatică”.

Drama, „montată cu multă îngrijire, cu decoruri și costume noi” (George Răneti, în *Universul*), numără în distribuție pe C. Nottara (Vlaicu), Agatha Birescu (Doamna Clara) și pe viitorul mare interpret al lui Vlaicu, Aristide Demetriade, în rolul nestăpînitului Mircea. Apărea, în episodul rol al solului sirbesc, un timid și necunoscut actor, Tony Bulandra.

V. Eftimiu mărturisește că Davila îi muștra amical pe cîțiva tineri dramaturgi din acei ani, că scriu teatru istoric fără „tehnică”; el, Davila, își scrisese capodopera cu teatrul lui Victor Hugo alături, considerat model al genului pentru simetria situațiilor dramatice.

Cît a trăit, și-a cizelat fără odihnă piesa: campania din 1913, care-i contesta paternitatea operei, a căzut în ridicol, probele adversarilor nu s-au produs niciodată (revista *Flacăra*, seria I).

O ediție critică a dramei ne-ar aduce mărturia uneia dintre cele mai încordate munci, din scrisul nostru dramatic, pentru atingerea perfecțiunii poetice; variantele vădesc un travaliu creator comparabil doar cu al lui Eminescu.

Ionuț NICULESCU